

משלי פרק ז פסוק כו: פי רבים חללים הפילה ועצמים כל הרגיה.

שו"ת הריב"ש סימן מד

ואותן התלמידים שלא הגיעו להוראה ומורים, עליהם הכתוב אומר: כי רבים חללים הפילה; ר"ל, שהם כנפל אשה שלא נגמרה יציאתו. וחלילה שנתנה תורה ע"פ דעתם התועה מדרך השכל. לא אמרו חז"ל: אתם, אפי' מוטעים, אתם, אפי' מזיזים, אלא על קדוש החדש ע"פ ב"ד הגדול. כמו שדרשו על החדש הזה לכם, עדות זו מסור' לכם. וגם הם, כשטעו בהוראה, ועשו צבור מעשה על פיהם, חייבין קרבן. וגם אותן המורים הוראות על פי ספרי הר"ם ז"ל, ולא קדמה להם ידיעה בתלמוד, הרי הם בכלל והגס לבו בהוראה. לפי שלא יבין עקרי הדברים על אמתתן, כיון שלא ידע מהיכן הוציא הר"ם ז"ל הדין ההוא. והנה אעתיק לך תשובת הרא"ש ז"ל, לחכם ה"ר מצליח, וז"ל: על המורי' הוראה מתוך דברי הר"ם ז"ל, ואינן בקיאין בתלמוד לדעת מהיכן הוציא דבריו, טועה להתיר את האסור ולאסור את המותר. כי לא עשה כשאר המחברים, שכתבו ראיות לדבריהם, והראו על המקום שנמצאים דבריהם בתלמוד, ומתוך זה יכול לעמוד על העקר ועל האמת. אבל הוא כתב ספרו כמתנבא מפי הגבורה, בלא טעם ובלא ראיה, וכל הקורא בהם סבור שמבין דבריו, ואינו כן, שאם אינו בקי בתלמוד, אינו מבין דבר לאשורו ולאמתו, ונכשל בדין ובהוראה. לכן, לא יסמוך אדם על קריאתו בספריו לדון ולהורות, אם לא שימצא ראיה בתלמוד. וכן שמעתי אדם גדול בברצלונה, שהיה בקי בתלתא סדרי, ואמר: תמהני על בני אדם שלא למדו תלמוד, וקורין בספרי הר"ם ז"ל, ומורין ודנין מתוך דבריו, וסוברין שיבינו בהם. כי אני מכיר בעצמי, כי בתלתא סדרי שלמדתי אני מבין כשאני קורא בספריו, אבל כשאני קורא בספריו בהלכות קדשים וזרעים, איני מבין בהם כלום; וידעתי שכך הוא להם בכל ספריו. עכ"ל הרא"ש ז"ל בתשובה ההיא; שפתים ישק משיב דברים נכוחים.

שו"ת יביע אומר חלק א - אורח חיים דברי פתיחה

וע' בסוטה (כב) המורין הלכה מתוך משנתן הרי הן מבלי עולם. וכ' המהרש"א בח"א שם, וז"ל: ובדורות הללו אותם שמורים הלכה מתוך השלחן ערוך והרי הן אינם יודעים טעם הענין של כל דבר, אם לא ידקדקו בדבר מתוך התלמוד שהוא שימוש ת"ח, טעות נופל בהוראותם והרי הן בכלל מבלי עולם, ויש לגעור בהם. ע"כ. וכ"כ הסמ"ע בהקדמתו לחשן משפט, שכוונת מרן והרמ"א בש"ע היתה, שלא יפסקו מתוך הש"ע כי אם למי שלמד תחלה ארבעה טורים והב"י וידע מקור כל דין וטעמו מהתלמוד והפוסקים, משא"כ בזה"ז שמורין מתוך הש"ע, והם מחריבי עמינו, וכמ"ש כי רבים חללים הפילה זה מי שלא הגיע להוראה ומורה וכו'. עש"ב. וע' בס' מעשה רב בשאלות (אות סב), שכ', העולם אומרים הלומד פוסקים בלא גמרא הוא כדגים בלא

פלפלין, ורבינו הגר"א אומר כפלפלין בלא דגים.

מסכת חגיגה דף יג עמוד א

ואמר רבי אמי אין מוסרין דברי תורה לעובד כוכבים שנאמר לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום.

תוספות שם ד"ה אין מוסרין דברי תורה לעובד כוכבים

היה קשה להר"ר אלחנן תיפוק ליה דעובד כוכבים העוסק בתורה חייב מיתה כדאמר בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נט. ושם) עובד כוכבים העוסק בתורה חייב מיתה והמלמדו עובר אלפני עור לא תתן מכשול.

וכי תימא בז' מצות דידהו דאינו חייב מיתה, כדאמר הש"ס התם, והא מצוה איכא למוסרם להם, ונפקא לן מהאי קרא אשר יעשה אותם האדם וחי בהם (ויקרא יח) כהן ולוי לא נאמר אלא אדם שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה וכו'.

וי"ל דהכא מיירי אפילו היכא דאיכא עובד כוכבים אחר שרוצה ללמדו דליכא לפני עור כדאמרין בע"ז (דף ו:): המושיט כוס יין לנזיר עובר אלפני עור והני מילי דקאי אתרי עברא דנהרא שבלאו נתינתו אי אפשר להביאו אליו אבל אי לאו הכי אינו עובר אלפני עור הכא נמי אפילו במקום שעובד כוכבים אחר רוצה ללמדו דליכא לפני עור מכל מקום אסור משום מגיד דבריו ליעקב וכו' (תהלים קמז). ע"כ.

מהרש"א שם ד"ה אין מוסרין ד"ת לעובדי כוכבים כו'

לא קאמר אין מלמדין תורה לעובדי כוכבים דהא ודאי בז' מצות דידהו מלמדין אותן ובשאר מצות התורה עובד כוכבים הלומד אותה חייב בנפשו אלא דהכא נלמד מענינו דאין מוסרין לעובדי כוכבים היינו טעם וסוד המצות ואפי' בז' מצות שלהם אין מוסרין להם סודן וטעמן. וע"ז מייתי ליה מקרא דכתיב מגיד דבריו ליעקב וגם טעם חקים ומשפטים גו' דהיינו חקים ומשפטים של דת האלקים ולא כן עשה לכל גוי דגם משפטים ודת הנימוסית שלהם שחייבים לקיים שהדינין הוא א' מז' מצות שנצטוו בני נח, מ"מ בל ידעום טעמם וסוד הענינים ובזה יתיישב קושית התוס' בשם ר"א: